

ÅRSPLAN FOR TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

EQ BARNEHAGE

2026 -2027

Trollskogen naturbarnehage SA

Skogbrynet 52

1513 Moss

Tlf: 99644816

E-post:

kontor@trollskogen-naturbarnehage.no

EQ-barnehage

– med fokus på emosjonell intelligens

BARNEHAGENS SAMFUNNSMANDAT

Barnehagens samfunnsmandat

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barns behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling.

Lek, omsorg, læring og dannelse skal sees i sammenheng.

Formålsparagrafen §1 Barnehageloven, 2005,

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barns behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene .

Rammeplan for barnehagen

Samfunnsmandatet og formålsparagrafen er byggesteinen for rammeplanen.

Barnehagens innhold skal bygges på et helhetlig læringssyn hvor omsorg, lek og læring er sentrale deler. I tillegg er sosial og språklig kompetanse samt syv fagområder viktige deler av barnehagens læringsmiljø, jf kapittel 3 i Rammeplanen.

Rammeplanen fremhever betydningen av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter for å møte og forstå barn og oppdra de til aktiv deltagelse i et demokratisk samfunn.

Rammeplanen understreker barnehagens særegenhet som pedagogisk virksomhet.

En konkretisering av den enkelte barnehages arbeid skal nedfelles i årsplanen, som fastsettes av barnehages samarbeidsutvalg. (SU)

Formål med barnehagens årsplan

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes.

Barnehages pedagogiske arbeid skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.

Rammeplanen påpeker at årsplanen er et arbeidsredskap for personalet som skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser.

Årsplanen skal synliggjøre hvordan barnehagen omsette barnehageloven i praksis og hvordan vi arbeider målrettet med det pedagogiske arbeidet.

BARNEHAGEN VÅR

Trollskogen naturbarnehage ligger på Jeløya i Moss, og er en privat foreldreid barnehage som holder til på naturskjønne Jeløya.

Barnehagen består av 4 avdelinger, en avdeling med 1-åringer, en avdeling med 2-åringer og to avdelinger med barn i alderen 3-6 år.

Vi ligger et steinkast fra et fantastisk skogsområde hvor vi har bygget flotte stamplasser med bl.a. lavvo og bål plass.

Vi tilbringer mye tid ute men vi har også flotte lokaler som vi holder til i, med egen gymsal.

Vi har også tilgang til Fiskehytta på flotte Alby, som vi benytter oss av tirsdager og fredager.

Naturopplevelser, miljø og sunt kosthold

Ønsker du at barnet ditt skal:

- ⇒ Få lærerike, gode og positive opplevelser i naturen
- ⇒ Få være mye ute uansett vær
- ⇒ Utfolde seg fritt
- ⇒ Klatre i trær
- ⇒ Spikke og sage i skogen
- ⇒ Delta i matlaging som fokuserer på et kreativt og sunt kosthold
- ⇒ Ha engasjerte og faglige dyktige voksne rundt seg
- ⇒ Være i et miljø som har fokus på gode relasjoner
- ⇒ Få kjennskap til miljøarbeid
- ⇒ Føle seg trygg og knytte vennskap med andre barn

Da er Trollskogen naturbarnehage den rette barnehagen for ditt barn!

Ønsker du å se hvordan vi har det?

Dere er hjertelig velkomne på besøk til oss !

Ring 99644816 eller send gjerne en e-post, så setter vi av god tid til å ta dere imot.

Syntes du barnehagen virker spennende og interessant, eller du har ideer, tips eller spørsmål, send gjerne en e-post til:

kontor@trollskogen-naturbarnehage.no

VÅR VISJON OG VÅRE SATSNINGSOMRÅDER

Vår visjon:

LEK I FOKUS—NATUREN I HJERTET

I Trollskogen er leken selve kjernen i alt vi gjør. Leken er barnas viktigste verktøy for å utforske, lære og vokse. Gjennom leken utvikler de sosiale ferdigheter, kreativitet og problemløsningsevne.

Som naturbarnehage bruker vi naturen som vår største lekeplass og læringsarena. Naturen gir oss unike muligheter til å utforske, undre oss og lære om verden rundt oss.

Gjennom en kombinasjon av frilek, styrt lek og utforskning i naturen, skaper vi et lekende, trygt og lærerikt miljø der barna trives og utvikles.

Vår visjon: **Lek i fokus-naturen i hjertet**, gjenspeiler vårt engasjement for å gi barna et rikt og meningsfullt barnehageliv, der leken alltid er i sentrum.

NATUR, KOSTHOLD OG MILJØ

er satsningsområder som preger vårt arbeid fra år til år. Disse satsningsområdene ligger «godt under huden» hos alle de ansatte.

Aktiviteter som går innunder temaene natur, kosthold og miljø gjennomføres hele året og følger gjerne årstidene.

Vår profil vil prege vår årsplan og vårt pedagogiske arbeid gjennom hele barnehageåret.

Personalet utarbeider i tillegg til årsplan månedspåplaner hvor mål og aktiviteter blir beskrevet mer konkret.

NATUR

- ⇒ Gir rom for allsidig og variert lek
- ⇒ Gir rom for motoriske opplevelser med hele kroppen, allsidig og variert fysisk aktivitet
- ⇒ Gir rom for at barn kan forme sine egne lekeområder/leker
- ⇒ Er full av spennende oppdagelser og virkelige utfordringer
- ⇒ Rommer et nesten ubegrenset mangfold
- ⇒ Byr på ulike utfordringer for hvert barns mestringsnivå
- ⇒ Gir en følelse av tidløshet/frihet
- ⇒ Bygger identitet og skaper varige holdninger og verdier
- ⇒ Gir mentalt overskudd
- ⇒ Stimulerer kreativitet og fantasi
- ⇒ Gjennom natur-opplevelser dannes et ønske om å ta vare på naturen

MILJØ

Vi er Miljøfyrtårn-
sertifisert

Som naturbarnehage og en miljøfyrtårnbedrift er vi opptatt av å ta vare på miljøet rundt oss. Vi ser på miljøarbeidet som en viktig del av hverdagen vår, og ønsker å gi barna gode vaner og opplevelser.

Vi har miljø på dagsorden og i vårt pedagogiske arbeid med barna, og vi er ivrige i vårt arbeid med å påvirke alle rundt oss til å tenke miljø. Eksempler på noe av det vi gjør i hverdagen er at vi kildesorterer, komposterer, bruker miljøbedrifter som leverandører og kjøper miljømerkede varer.

Barna på Edderkoppen og Barkevilla ruller på å være miljøagenter som bl.a. har ansvar for kompost og slukke lys.

KOSTHOLD OG MATGLEDE

Matlaging i Trollskogen naturbarnehage er en pedagogisk aktivitet som barna deltar i. De er med på å forberede måltidene, dekker på og rydder.

Vi skjærer, veier, deler, smaker, kjenner, måler, teller og samarbeider om oppgavene som skal gjøres.

Det å samles rundt et godt måltid er en viktig læringsarena for barna.

Vi er opptatt av å fremme gode holdninger til en bærekraftig utvikling, og fokuserer på å redusere matsvinn.

Vi oppmuntrer barna til å forsyne seg passelig.

To ganger i året veier vi restavfallet med ønske om å redusere matsvinnet med 10%.

Barna skal få delta aktivt i all aktivitet som skjer i kjøkkenhagen vår.

Å kunne høste det man har sådd, er en spesiell opplevelse.

Det vi sår kan barna spise, smake på og vi kan bruke det i matlagingen i barnehagen.

Barn og ansatte komposterer frukt—og grønnsaksavfall. Etter å ha blitt omdannet til jord, bruker vi jorden i blomsterkassene våre.

Vi vet det er viktig å legge grunnlaget for et kreativt og sunt kosthold allerede i barnehagealder. En stor del av barnets hverdag tilbringes i barnehagen, og det er også her de får noen av sine første smaksopplevelser.

I Trollskogen naturbarnehage ønsker vi at barna skal få oppleve å lære om prosessen fra vi sår frø til grønnsakene ender på matbordet vårt.

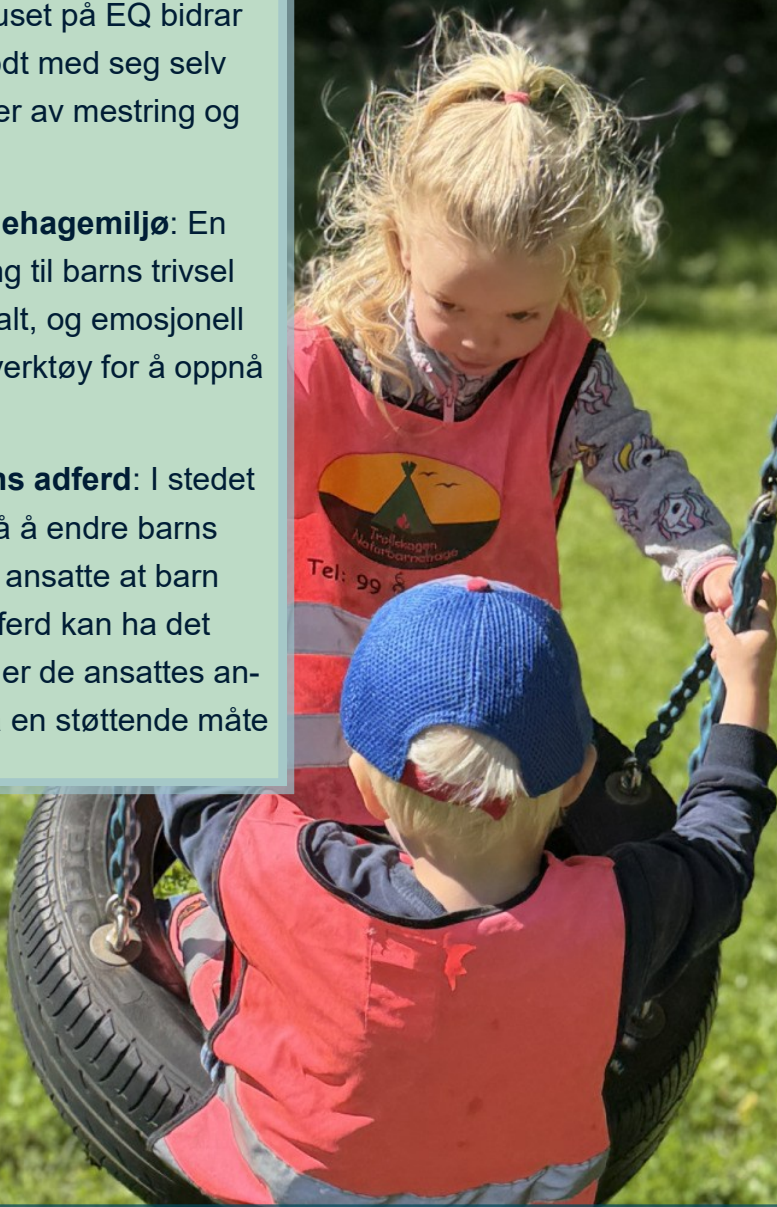

Hvorfor er dette viktig?

Barns Trivsel: Fokuset på EQ bidrar til at barn har det godt med seg selv og utvikler en følelse av mestring og verdi

Trygt og godt barnehagemiljø: En helhetlig tilnærming til barns trivsel og utvikling er sentralt, og emosjonell intelligens er viktig verktøy for å oppnå dette

Endret syn på barns adferd: I stedet for å fokusere på å endre barns adferd, forstår de ansatte at barn med utfordrende adferd kan ha det vanskelig, og at det er de ansattes ansvar å møte dem på en støttende måte

I en EQ-barnehage er ledelsen opptatt av at barn fortjener å være sammen med voksne som har høy grad av emosjonell intelligens. De vil at barn blir møtt på en slik måte at de får en grunnfølelse av å være bra nok i kraft av den de er.

En EQ-barnehage vil ha systematisk fokus på personalets relasjonskompetanse. De ser det som sin oppgave å muliggjøre at personalet utvikler og vedlikeholder sine evner til å møte barn med undring og anerkjennelse gjennom hele barnehagedagen.

Kort fortalt får personalet, i tillegg til en grunnleggende kjennskap til egne følelser og ord for ulike følelser, en forståelse for begrepet EQ. Vi er opptatt av å dele gode erfaringer/historier med barna, foreldrene og kollegaer/hverandre.

EQ—BARNEHAGE

En EQ-barnehage ivaretar punktet livsmestring og helse i Rammeplan for barnehager som sier at «Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.»

Hva er emosjonell intelligens (EQ)?

Peter Salovey, Yale University:

- Innsikt i egne følelser
- Styring av følelser
- Gjenkjenning av følelser hos andre
- Motivering av seg selv
- Kunsten å omgås andre

Egenkjærlighet trenger vi som jobber i barnehage å ha, for på den måten å være gode rollemodeller for hverandre og barna. Gjennom utdanning og oppfølging fra EQ Instituttet får vi gode verktøy som gjør det mulig å skape gode relasjoner til oss selv, og med det skape gode relasjoner til andre.

Trollskogen naturbarnehage ble sertifisert som en EQ—barnehage 24.09.25 . Vi fortsetter med å sende ansatte på EQ Instituttet i Oslo. Daglig leder har tatt en 3-årig utdanning, en ansatt har tatt den 3-årige utdannelsen, mens resten av personalet tar en 1-årig utdanning.

Vi er så heldige å ha 2 EQ-terapeuter i barnehagen.

FOKUSOMRÅDER 2026-2027

Barnekonvensjonen artikkel 3 : Barnet skal komme i første rekke

RISIKOLEK

Trollskogen naturbarnehage er med i et spennende prosjekt kalt 'frilek i form av risikofyllt lek'. Prosjektet er i regi av Moss kommune, med midler fra program for folkehelsearbeid i Østfold fylkeskommune. Prosjektet gjennomføres barnehageåret 2026/27

Vi legger stor vekt på at risikofyllt lek skjer innenfor trygge rammer. Våre ansatte er til stede for å veilede og støtte barna, uten å overbeskytte dem. Vi vurderer lekemiljøet nøye og tilrettelegger for utfordringer som er passende for barnas alder og ferdigheter.

For sterkt fokus på fysiske miljøtiltak kan redusere barnets sansestyrte ferdigheter. Gjennom å oppøve syn, hørsel og motoriske ferdigheter kan barnet bli bedre i stand til å vurdere og å håndtere risiko. Når barn klatrer i trær, er det ikke bare for å utsette seg for risiko, men også for å øve seg til å bli bedre til å håndtere risiko. (Boyesen, 1997, s. 208)

Forskning viser at risikofyllt lek har mange positive effekter på barns utvikling:

Psykisk helse: barna opplever mestring, bygger selvtillit og lærer å håndtere følelser som spenning og frykt. Dette styrker selvfølelsen og gir de tro på egne evner. De lærer at verden ikke er så farlig, men noe de kan håndtere. Når barn møter utfordringer må de tenke kreativt og finne løsninger- noe som styrker kognitive ferdigheter.

Fysisk helse: lek med risiko styrker motorikk, balanse og kroppskontroll, og gir barna viktig fysisk aktivitet. Barna lærer kroppens grenser og bygger fysisk motstandskraft.

LEK, LÆRNG, OMSORG, DANNING OG DEMOKRATI

LEK: Leken er det viktigste i barnehagen. Leken stimulerer ulike sider av barnets utvikling, både språklig, sosialt og motorisk. Leken er med på å utvikle kreativiteten og evnen til å løse problemer.

Gjennom lek og eksperimentering lærer barnet masse om hvordan verden fungerer. De lærer også hvordan de skal forholde seg til andre mennesker.

Å få delta i lek og å få venner er grunnlaget for barnets trivsel og glede i barnehagen.

LÆRING: Ansatte i Trollskogen naturbarnehage har et felles læringssyn: Vi mener barn lærer med hele seg—gjennom bruk av sanser, lek, erfaringer, opplevelser, utforskning og forskning. Trygge rammer, nære, varme, lekne og relasjonskompetente ansatte, i samspill med barns indre motivasjon, skaper de beste forutsetningene for læring.

Når vi snakker om læringsmiljøet vårt, henter vi retning fra visjonen vår: «LEK I FOKUS_ NATUREN I HJERTET».

Naturen er vår viktigste læringsarena, og leken er barnets naturlige måte å lære på. Dersom barn opplever utfordringer i barnehagehverdagen, retter vi blikket mot det læringsmiljøet tilbyr. Vi undersøker da hvordan vi kan bruke naturens unike muligheter og tilrettelegge leken bedre, slik at vi kan iverksette tiltak som løfter og støtter barna.

OMSORG:

Vi i Trollskogen naturbarnehage mener god omsorg i stor grad handler om å se det enkelte barns behov. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagen og komme til uttrykk når barn leker og lærer, bl.a. i stell, måltider, påkledning og på tur.

Vi skal være omsorgsfulle voksne, hvor fokuset alltid er:

Til barns beste

DANNING OG DEMOKRATI: I følge rammeplanen, skal barnehagen støtte barn i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden, og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Individuelle uttrykk og handlinger skal verdsettes og følges opp samtidig som vi skal fremme samhold og solidaritet. Gjennom samspill, lek og dialog i hverdagen, skal barnehagen bidra til at barn kan forstå felles verdier og normer, som er viktig for fellesskapet. Vi skal snakke med barna om ulikheter og forskjelligheter. Vi skal ha fokus på inkludering og skape et fellesskap hvor alle får delta og hvor alle blir hørt og sett.

LEKENS BETYDNING FOR INKLUDERING

Barnehageloven (2005, § 1) presiserer viktigheten av lek og vennskap og at barnehagen skal «bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap». Lek er også et sentralt begrep i Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2011).

Barn skal mestre ferdigheter både for å komme inn i lek og for å opprettholde den. Barns lek kan være komplisert, og noen leker krever erfaring og øvelse.

Mange barn lærer av å observere andre i lek, og det må de få tid og rom til å gjøre.

For å hjelpe barn med å utvikle god lekekompetanse må de ansatte være til stede der barna leker. Vi må ha øyne og ører med oss når vi observerer barns lek.

Voksnes observasjoner og aktiv deltakelse i leken er nødvendig for å oppdage eventuell utvikling av uheldige samspillsmønstre. Noen barn mestrer lek bedre enn andre, og mange leker krever også erfaring og øvelse.

Barnehagen er en viktig arena for å skape et inkluderende fellesskap for alle. Alle barn skal føle seg sett og hørt, og føle medvirkning i egen hverdag

Stortinget vedtok endringer i Barnehageloven 1. januar 2021. Bakgrunnen er blant annet et ønske om å lovfeste barnehagens plikt til forebyggende arbeid, nulltoleranse for mobbing og innføring av aktivitetsplikt.

I Trollskogen naturbarnehage følger vi en handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø.

Forebyggende arbeid i hverdagen er den viktigste måten å bekjempe mobbing på. Dette vil alltid være i fokus.

Leken i barnehagen innebærer:

LEKEMILJØ

Barnehagen har fokus på lekemiljø for barna.

Vi er opptatt av bærekraftige valg, på vegne av neste generasjon, og vi bruker gjerne gjenbruksmaterialer når vi bygger opp lekemiljøer sammen med barna. Et godt lekemiljø kan bidra til barnas trivsel, til livsmestring og til inkludering av alle barn i leken. I et miljø der barna får utfolde seg, være kreative og lære nye ting opplever barna progresjon i sin utvikling.

Det fysiske rommet i barnehagen kalles for den tredje pedagog, og den skal gjenspeile vårt pedagogiske syn, være gjennomtenkt og slik vi ser det i endring ved behov. Rommet skal fremme gode relasjoner, innby til gode aktiviteter og være inspirerende for barna.

Noen av spørsmålene vi reflekterer over, også sammen med barna er:

- ⇒ Hvilke lekematerialer tilbyr vi i barnehagen?
- ⇒ Er det nok til alle?
- ⇒ Er lekemateriellet vi tilbyr noe som fanger alle i gruppen vår?
- ⇒ Bytter vi ut og gir lekemateriellet nytt liv i løpet av året?
- ⇒ Forstår barna hva materialene kan brukes til?

Hos oss inspirerer, engasjerer og motiverer barn og voksne hverandre. Sammen blir vi lekne, eventyrlystne, hverdagsmagikere som utfordrer hverandre til utvikling.

PROSJEKTBASERT ARBEIDSMÅTE

Barnekonvensjonen artikkel 12: Barn har rett til å bli hørt.

For de aller minste (1 åringene) er omsorg, kjærlighet og trygghet det aller viktigste, men de vil også ha tilpassede prosjekter og både bli introdusert for ulike fenomener/tema/materiell samtidig som man observerer hva som er aktuelt for gruppen akkurat nå.

Det samme gjelder for alle aldersgruppene i barnehagen videre opp til førskolegruppa. Personalet tilrettelegger prosjekter utfra barnas interesse, alder og hva som viser seg at barna er opptatt av.

Gjennom månedsskriv vil foresatte få innblikk i prosjektarbeidet på de ulike avdelingene og om barnegruppenes andre hverdagsopplevelser.

Prosjektene dokumenteres underveis slik at dere kan følge prosessene til de ulike avdelingene.

Prosjektarbeid som arbeidsmåte er en spennende og krevende måte å jobbe på, og reflekterer et barnesyn og et læringssyn som innebærer at barn er kompetente, nysgjerrige og sosiale.

I Trollskogen naturbarnehage har vi sammen med barna blitt kjent med denne metoden. Dette er en prosess hvor vi lærer underveis og bygger erfaringer for hva denne måten å jobbe på gjør for lekemiljøet i barnehagen.

Barna skal erfare hvordan vi lærer gjennom lek og oppdagelser i naturen, de skal få utvikle nysgjerrighet, undring og problemløsning i trygge omgivelser med lekende, støttende og tilstedeværende ansatte

Det er de ansattes ansvar å sette rammene og skape sammenhenger og meninger underveis. Vi skal gi barna impulser som næring til å tenke selv og tenke sammen.

RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN OG DE 7 FAGOMRÅDENE

Kommunikasjon, språk og tekst

Kropp, bevegelse, mat og helse

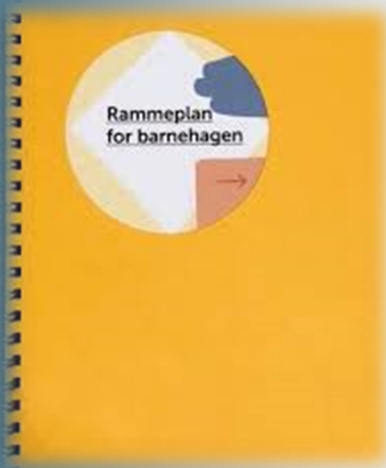
Natur, miljø og teknologi

Etikk, religion og filosofi

Nærmiljø og samfunn

Antall, rom og form

Kunst, kultur og kreativitet

Barnehage er en pedagogisk virksomhet som reguleres av barnehageloven og en nasjonal rammeplan. Disse to dokumentene står sentralt for barnehagens arbeid. Rammeplanen er en offentlig vedtatt læreplan som gjelder for alle barnehager i Norge. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven som beskriver mer detaljert hva barnehagen skal inneholde og hvilket ansvar personalet har.

Alle barnehager skal bygge sitt arbeid på det som står i Rammeplanen. Det betyr at det pedagogiske arbeidet i barnehagen skal være knyttet opp til Rammeplanens intensjoner, innhold og fagområder. «Målet med rammeplanene er å gi styrere, pedagogiske ledere og det øvrige personalet en forpliktende ramme for planlegging, gjennomføring og vurdering av barnehagens virksomhet.»

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme vekst, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold».

(Rammeplanen, kapittel 8, UDIR 2017)

Fagområdene i rammeplanen er de samme som barna møter senere på skolen i ulike skolefag.

VENNSKAP

For personalet i Trollskogen naturbarnehage forutsettes det at vi har et våkent øye for vennskap i barnehagen, og at vi støtter og hjelper barn som ikke helt har tilegnet seg disse ferdighetene ennå.

Det forutsettes at vi har kunnskap om vennskap og lek, og sørger for at barn har det viktigste av det viktige— en venn.

Vi er opptatt av å gi barna muligheter for å utvikle vennskap. Det handler om å legge til rette for gode sosiale rammer, med et innbydende lekemiljø og dele inn i mindre grupper. Vi er opptatt av voksnes deltagelse i lek, på barnas premisser, men ikke alltid.

Vi er opptatt av å være på gulvet, der barna leker for å være tilgjengelig, lekne, observerende og støttende når barna trenger det.

Lek og vennskap i barnehagen gjør barna rustet for det sosiale livet videre i livet. Lek og vennskap er viktig i barns liv. Alle trenger opplevelsen av et «vi».

Forskning viser at barn som utvikler sosiale ferdigheter i barnehageårene, har mindre psykiske problemer og bedre sosial tilpasning ved tiårsalderen enn barn som mangler den sosiale kompetansen.

Forskning viser også at vennskap er godt for helse. Vennskap gir trygghet og muligheter.

Vennskap er en type tilknytningsrelasjon, men her er barna på samme nivå—begge er like små—eller store, kloke og gode.

Å hjelpe barn til vennskap er en sentral oppgave for de voksne i barnehagen.

LIVSMESTRING OG HELSE

«Gjennom den daglige og nære kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barns omsorgs- og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, vite hvordan dette forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne opplysningsplikten til barnevernet, jf barnehageloven §46.

(Rammeplanen, s.11)

Noe av det viktigste som skjer de første leveårene er at barnet lærer om seg selv, sin egenverdi, hvilke følelser barnet har, hvordan barnet kan være sammen med andre og hvordan barnet kan mestre ulike situasjoner i livet. Mye av denne læringen skjer gjennom måten barnet blir møtt av andre på.

Personalet skal møte alle barn med annerkjennelse. Det handler om å møte barn med åpenhet, varme og respekt. For oss er det viktig at hvert barn skal få erfare, høre og oppleve at de er verdifulle hver eneste dag.

«Barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Barns fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelse og mobbing» (Rammeplanen, s.11)

MANGFOLD OG GJENSIDIG RESPEKT

Ved at barna er trygge får de muligheten til å være seg selv. Ved å synliggjøre mangfold, samtale og undre oss, bevisstgjøres barna ovenfor forskjeller og likheter blant mennesker. På den måten opparbeider de seg kunnskap, forståelse og toleranse for forskjeller og ulike måter å leve på.

Barna i Trollskogen Naturbarnehage skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Vi skal samtidig gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskapet. Vi skal lære av hverandre og fremme nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller.

Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Mangfold er en ressurs i det pedagogiske arbeidet. Vi støtter, styrker og følger opp barna ut ifra deres egne kulturelle og individuelle forutsetninger.

LIKESTILLING OG LIKEVERD

«Barnehagen skal fremme likestilling og likeverd uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuellorientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn.

Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.

(Rammeplanen s. 10)

- ⇒ Vi legger vekt på et inkluderende miljø for barn og voksne i barnehagen. Det viktigste for oss er at barna kjenner seg sett, møtt og akseptert som de er, i løpet av barnehagedagen.
- ⇒ Vi legger vekt på å se hvert enkelt barn, deres behov og støtte deres utvikling på best mulig måte.
- ⇒ Vi mener at likeverd oppnås ved å behandle barna ulikt. Det som er rett for en person er ikke alltid rett for en annen person.
- ⇒ Vi er opptatt av å anerkjenne enkeltindividet. Vi er opptatt av å se hvert enkelt barn og dets styrker. Vi er opptatt av å heve barnets kompetanse, mestring og utvikle et positivt selvbilde.
- ⇒ Trygghet, kjærlighet og forutsigbarhet er viktige faktorer som personalet må fremme i barnehagen.

PERSONALET I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

Personalet i Trollskogen er aktive, engasjerte voksne, med mye kunnskap, humor og glede, som er opptatt av å gi barna gode opplevelser og gode hverdager.

Vår visjon er: LEK I FOKUS—NATUREN I HJERTET

Personalet er opptatt av å være tilgjengelige for barn ved å støtte, delta, inspirere, gi næring og oppmuntre i hverdagsaktiviteter, i følelser og i lek.

Personalet er nøkkelen til kvalitet. I Trollskogen naturbarnehage har vi ansatte som har et seriøst og oppriktig forhold til arbeidet i barnehagen. Personalet ønsker genuint å skape en god barndom for barna i barnehagen. Vi har ansatte som i fellesskap ønsker å videreutvikle og bevare kvaliteten i vår barnehage, vi har fokus på faglig utvikling. «Vi kan alltid bli bedre». Vi er entusiastiske og engasjerte i vårt arbeid!

Vi ansatte er opptatte av og har stor respekt for barn og for barns lek, som vi har hatt spesielt fokus på i lang tid. Leken har en egenverdi og den skal ha en fremtredende plass i barnas liv i barnehagen.

PERSONALET I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

Vår viktigste oppgave som ansatt i Trollskogen naturbarnehage er å skape en god barndom, og skape en inkluderende barnehage for alle barn.

Vi skal være tilstedeværende med HELE oss, lyttende, lekende, engasjerte og omsorgsfulle voksne, med en genuin interesse for barn.

PERSONALET I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

EIRIN HUSE TOBIASSEN

Styrer

Veilederkompetanse

Nasjonal styrerutdannelse

EQ-terapeut

CATHRINE SKAUG

Ressurspedagog

EQ-kompetanse

Veilederkompetanse

MARIANNE VANGSTAD

Pedagogisk leder

Barnevernspedagog

TIBIR-kompetanse

EQ-kompetanse

METTE ISBERG

Pedagogisk leder

EQ-kompetanse

Veilederkompetanse

**ESKIL BERGSVENSTUEN
JOHANSEN**

Pedagogisk leder

MARTIN CHRISTOFFERSEN

Pedagogisk leder

CELINE SKAUG

Barnehagelærer

EQ-kompetanse

EINAR HAUGVIK

Barnehagelærer

EQ-kompetanse

ELINE KUPKOW

Barnehagelærer

AIDA STUEN BENNIA

Pedagogisk leder

Veilederkompetanse

ROBIN ERIKSEN

Barne- og ungdomsarbeider

EQ-kompetanse

HANNE THERESE SKJOLD

Barne- og ungdomsarbeider

EQ-terapeut

HEGE DYPSUND THORVALDSEN

Barne– og ungdomsarbeider

EQ-kompetanse

ELIZABETH MILLE KRISTIANSEN

Barne– og ungdomsarbeider

SARA KNOBEL HALVORSEN

Barne– og ungdomsarbeider

EQ-kompetanse

STINE CESILIE STAUSHOLM

Barne– og ungdomsarbeider

STINA HOV

Barne– og ungdomsarbeider

HENRIK MELBY

Barne– og ungdomsarbeider

Kristoffer Haug Jensen

Barnehagemedarbeider

Sara Helene Repål

Barnehagemedarbeider

Anne M. Ziegler

Barnehagemedarbeider

Andrea Håndlykken

Barnehagemedarbeider

Martine Måleng

Barnehagemedarbeider

BARNEHAGENS DIGITALE PRAKSIS

Verktøyene skal brukes i vårt pedagogiske arbeid og skal brukes av voksne sammen med barn

Personalet har et bevisst forhold til bruken av IKT i barnehagen

«Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å fylle rammeplanens føringer for rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna»

Rammeplanen s. 45

OVERGANGER I BARNEHAGEN

FRA SMÅBARN TIL STOREBARN

Tilvenning og overgang innad i barnehagen er en «milepæl» for både barn og foreldre. Vi er opptatt av at barna og foreldrene blir godt kjent med ny avdeling, og nye ansatte, slik at overgangen skal bli positiv og god.

Før sommeren har avdelingene et tett samarbeid for at overgangen blir trygg. Barna besøker avdelingene, både alene og med en voksen fra småbarnsavdeling. De er med på turer til stamplassene, blir kjent med området, og de spiser både lunsj og frukt der innimellom.

Vi har samtaler med nye foreldre i tilvenningsperioden for å skape trygghet.

TILVENNING NYE BARN

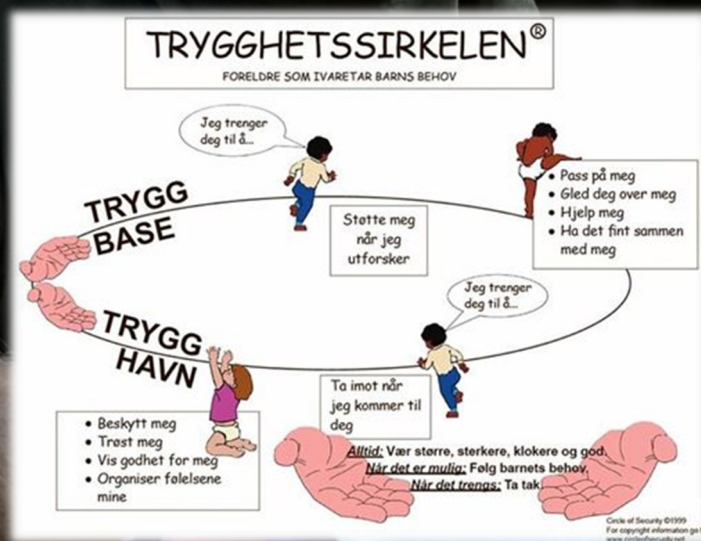
I løpet av mai/juni blir foreldre og barn invitert på et eget foreldremøte for nye familier, hvor de får en presentasjon av barnehagen, og vi kan høre hvilke forventninger foreldrene har til barnehagen.

Vi har lekegruppe for de nye barna en dag i uken fra april, hvor de nye barna kan komme og bli kjent med barnehagen, ansatte og andre barn. Vi oppfordrer og oppmunttrer i tillegg foreldre og barn til å komme å være sammen med oss i barnehagen så ofte de ønsker i løpet av sommeren før oppstart i august.

Vi er opptatt av at alle barn skal ha en trygg og god tilvenning i sitt eget tempo hvor foreldrene skal ha en aktiv rolle i hvordan det skal foregå. Vi oppfordrer foreldrene til å bruke minst to uker ved oppstart, slik at vi blir godt kjent, skaper en god relasjon og trygghet hos både barn og foreldre.

Hvert barn har en kontaktperson under tilvenning som blir ekstra godt kjent med både barn og foreldre.

SMÅBARNSAVDELINGENE VÅRE

Trygghet, stabilitet, god tid, forutsigbarhet, utfordringer, samarbeid, rutiner, relasjoner, tilknytning, lek, språkstimulering, utforskning, læring, utvikling både motorisk, kognitiv og sosialt...alt en liten kropp skal igjennom i sin egenutvikling skal vi legge til rette for i Trollskogen.

I møte med en ny hverdag i barnehagen, vil vi jobbe for at det skal bli best mulig for foresatte og barna. Vi skal i samarbeid med foresatte og legge tilrette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen.

Å starte på småbarnsavdeling er et nytt kapittel. Småbarnstadiet er den viktigste fasen i et barns liv og det krever at voksne er et godt støttende stilas som gir de beste forutsetningene.

På småbarnsavdelingene har vi faste rutiner som gir forutsigbarhet og trygghet. Gode rutiner gir barna gyldne muligheter for godt samspill, som igjen skaper rom for relasjonsbygging og utvikling av sosial kompetanse.

Barna på småbarn er med på prosjekter og har temaer som resten av barnehagen, men på sitt nivå. Eksempel på dette er at vi ønsker at barna på småbarnsavdelingene skal bli glade i å være ute i naturen.

FØRSKOLEGRUPPEN/TROLLGRUPPA

I Trollskogen skal alle barn som skal begynne på skolen være med i Trollgruppa. Gjennom et variert innhold i barnehagen, vil barna få gode erfaringer og opplevelser sammen med jevn-aldrende, som vil gi læring, ferdigheter og opplevelser.

Gjennom lek og aktiviteter vil vi gi næring til barnas naturlige nysgjerrighet, utforskning, undring og vitebegjær. Vi har også fokus på vanntilvenning gjennom lek i sjøen.

Vi ønsker at barna skal utvikle en god selvfølelse og god selvtilit.

Sosial kompetanse er i fokus, og de øver på å lytte, konsentrere seg, ta imot beskjeder, utføre oppgaver, vente på tur, ta hensyn til hverandre, ta ordet i samling og å lytte til hverandre.

Vi har et tett samarbeid med Ramberg skole, hvor vi besøker hverandre, både i barnehagen og på skolen. Vi følger kommunens årshjul i forhold til siste år i barnehagen før skolestart.

Vi ønsker at barna skal gå videre til skolen fylt med mestringsopplevelser, opplevelser av gode relasjoner, både med barn og voksne og stor tro på egne evner.

Siste året i barnehagen har vi fokus på trygghet og vanntilvenning i sjøen når vi er på Fiskehytta

SAMARBEID

HJEM OG BARNEHAGE

Foreldrene er vår viktigste samarbeidspartner.

Gjennom den daglige kontakten ved bringe- og hentesituasjoner formidles viktige opplysninger om barna.

Vi har 1-2 foreldremøter i løpet av barnehageåret.

Vi har spontane samtaler etter foreldrenes og personalets behov. Fast har vi 2 foreldresamtaler i løpet av barnehageåret.

Vi ønsker at foreldrene skal være aktive og engasjerte i forhold til barnehagen. Kom gjerne med forslag, råd og spørsmål til våre metoder og vårt arbeid.

Er det noe foreldre er kritiske til, ønsker vi å få vite dette, slik at vi kan gjøre eventuelle endringer eller forbedre vårt arbeid.

Trollskogen har fire ansatte med veilederkompetanse, og vi tilbyr foreldrene mulighet til å benytte seg av denne kompetansen.

V jobber for et samarbeid mellom hjem og barnehage som bygger på åpenhet, kommunikasjon og tillit.

Høgskolen i Østfold

Praksisbarnehage

Trollskogen naturbarnehage har en samarbeidsavtale med Høgskolen i Østfold, Avdeling for lærerutdanning, og samarbeider om praksisopplæringen av barnehagelærere i perioden 2026-2030. Det vil si at i denne perioden vil vi ta imot mange studenter fra forskjellige trinn, som utdanner seg til barnehagelærere. Det er spennende når studenter kommer til oss med «nye» øyne. Det skaper refleksjon og vurdering hos oss, noe som igjen skaper utvikling og kvalitet. Vi får tilbakemeldinger på vårt arbeid og vår praksis, samtidig som vi kan påvirke ved å sette fokus på hva vi synes er viktig i forhold til å drive en god barnehage. Vi håper dere foreldre kan hjelpe oss med å ta godt i mot studentene som har sin praksis hos oss.

Andre samarbeidsinstanser for barnehagen :

- ⇒ Moss kommune
- ⇒ Helsestasjonen i Moss
- ⇒ Orkerød sykehjem
- ⇒ Høgskolen i Østfold
- ⇒ PPT, pedagogisk psykologisk tjeneste
- ⇒ Barnevernet
- ⇒ BUPP, barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk
- ⇒ PVK, pedagogisk veiledning kompetanse
- ⇒ Skolene i nærområdet
- ⇒ Andre barnehager

VURDERINGSARBEID

Vi som jobber i barnehagen observerer og deltar i barns aktiviteter og vurderer dette daglig gjennom vårt arbeid og våre handlinger. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet, både på møter og i det daglige, kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging og gjennomføring.

Vurdering og evaluering foregår hele tiden i barnehagen, blant annet gjennom daglige praksisfortellinger omkring barns lek og utvikling, barnegruppa, avdelings- og personalmøter, planleggingsdager, foreldresamtaler og foreldremøter, brukerundersøkelser, medarbeidersamtaler, barnesamtaler, månedstema, årsplanarbeid og foreldresamarbeid.

Hva evalueres?

- ⇒ Det enkelte barns ønsker og behov, trivsel og utvikling. Det psykososiale miljøet
- ⇒ Barnehagens innhold
- ⇒ Personalutvikling: relasjonskompetansen og tilbakemeldingskultur, voksenrollen i lek
- ⇒ Ansattes trivsel og kompetanseutvikling
- ⇒ Egen praksis
- ⇒ Foreldrenes ønsker og behov
- ⇒ Månedstemaer
- ⇒ Barns medvirkning
- ⇒ Foreldresamarbeid

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogisk arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Hovedformålet med vurderingsarbeidet er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. (Rammeplanen s.39)

DOKUMENTASJON

Barna har rett til vern om sin personlige integritet, og personopplysninger skal behandles i samsvar med personopplysningsloven. Rammeplanen sier at et etisk perspektiv skal ligge til grunn ved dokumentasjon av barn og barnegruppen.

Trollskogen har egne retningslinjer for håndtering av personopplysninger, skrevet på grunnlag av ny personvernlovgivning i 2018.

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

Rammeplanen sier at dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, evaluere og utvikle den pedagogiske virksomheten.

Dokumentasjonsarbeidet skaper grunnlag for refleksjon og vurdering av egen praksis. Det er en synliggjøring av barnas læringsprosesser og av alt som skjer i barnehagen.

Arbeidet dokumenteres blant annet i:

- ⇒ Årsplanen
- ⇒ Månedspaner
- ⇒ Facebook
- ⇒ Instagramkonto
- ⇒ Referater fra foreldresamtaler og foreldremøter
- ⇒ MyKid- kommunikasjonsverktøy mellom ansatte og foreldre
- ⇒ Brukerundersøkelser
- ⇒ Barnesamtaler
- ⇒ Evaluering av ulike arrangementer i barnehagen
- ⇒ Bilde/film

SIKKERHET

Vi er opptatt av barn og ansattes sikkerhet i Trollskogen naturbarnehage. Vi har et eget HMS system, PBL mentor, gjennom vårt medlemskap i Private Barnehagers Landsforbund. Her har vi samlet våre rutiner og beredskapsplaner som vi gjennomgår med personalet hvert år. Vi går vernerunder inne og har god dialog med huseiere, Moss kommunale eiendomsselskap ved utbedringer og vedlikehold av barnehagebygget.

Ansatte deltar på livredningskurs hvert år og førstehjelpskurs annethvert år. Vi har også flere brannøvelser med barna i løpet av året, og beredskapsøvelser i personalet.

Lekeplasskontroll gjennomføres av Trigonor hvert år. Da sjekkes lekeapparater, utelekeområdet og lavvoer på stamplassene våre.

MÅNEDENE I TROLLSKOGEN NATURBARNEHAGE

OKTOBER/NOVEMBER: MUSIKK OG DRAMA MED EVENTYRET SKINNVOTTEN

I Rammeplanen står det at barnehagen skal bidra til at barna «bruker sin fantasi, kreative tenkning og skaperglede» og at de får «erfare at ord og fortellinger skaper mening og fellesskap». Ved å leke eventyret styrker vi barnas språklige verktøy, samtidig som vi jobber aktivt med rammeplanens krav om at barnehagen skal fremme inkludering, nestekjærlighet og sosial kompetanse.

Vi dykker ned i det kjente og kjære ukrainske folkeeventyret Skinnvotten. Gjennom musikk og teater ønsker vi å gi barna en sanselig og levende opplevelser av litteraturen. Musikk og teater gir barna mulighet til å uttrykke seg med hele kroppen, bruke stemmen sin, og oppleve gleden ved å skape noe magisk sammen. Eventyret om Skinnvotten gir oss og barna en fin mulighet til å sette fokus på eksempel å dele, inkludere og finne en plass i fellesskapet.

Naturen gir oss de perfekte kulissene, der en ekte vott kan mistes på stien, og trestubber blir til dyrenes gjemmesteder.

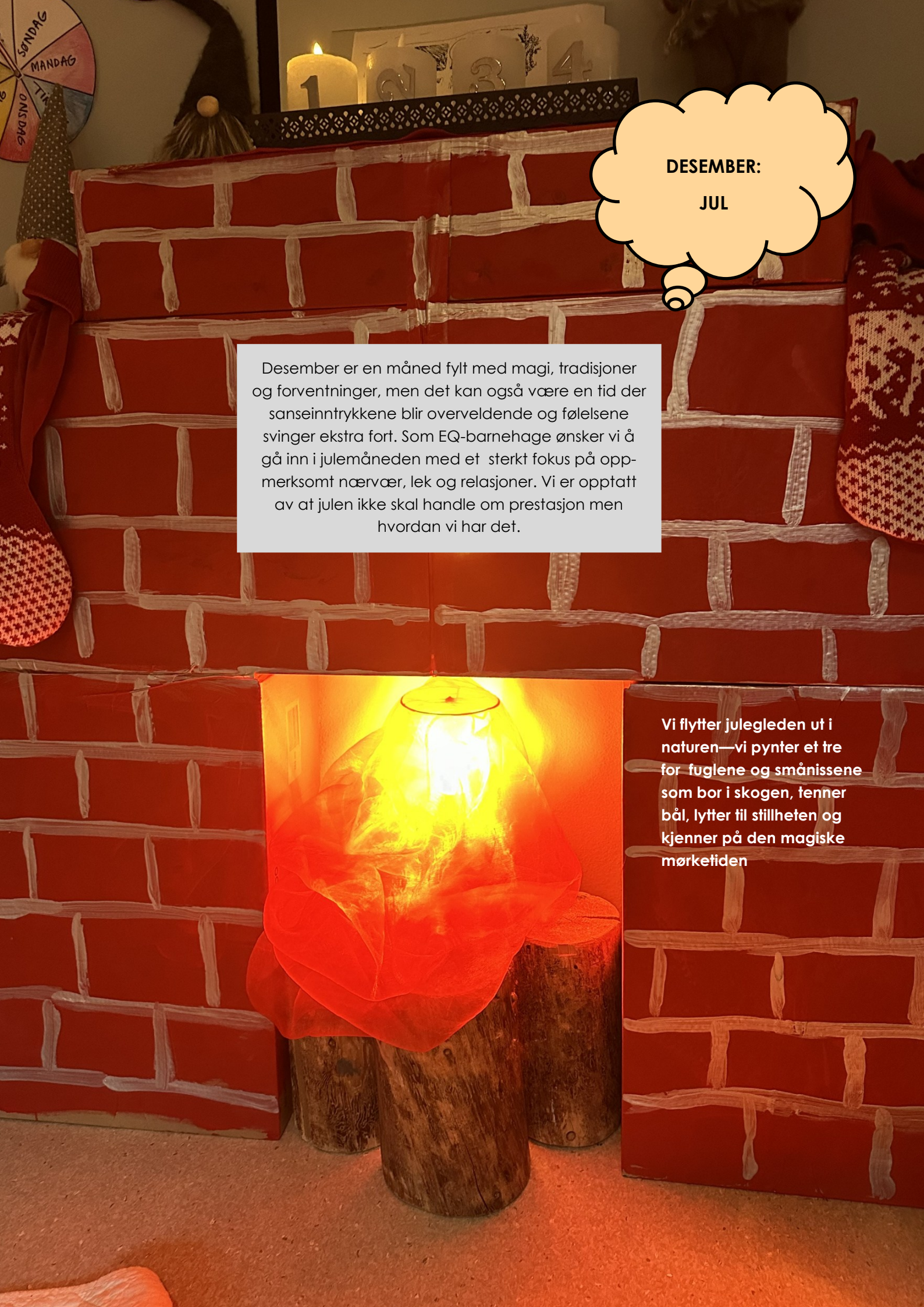
Vi leser, dramatiserer både inne og ute vi bruker naturens egne lyder som bakgrunns-musikk—vindens sus, kvister som knekker og regndråper blir en del av det kunstneriske uttrykket.

Vi aksepterer at ikke alt krever definering og logiske forklaringer, akkurat slik barn klarer og gir da en enorm annerkjennelse av barns lek, læring og barndom.

Som EQ- barnehage er vi spesielt opptatt av barnas emosjonelle utvikling, egenverdi og relasjonskompetanse. Gjennom rollespill får barna øve seg på å sette ord på, og kjenne på ulike følelser. Vi bruker dyrenes opplevelser til å styrke barnas empati, og vi øver på den viktige EQ-verdien:

Her er det plass til alle, akkurat slik du er

DESEMBER:

JUL

Desember er en måned fylt med magi, tradisjoner og forventninger, men det kan også være en tid der sanseinntrykkene blir overveldende og følelsene svinger ekstra fort. Som EQ-barnehage ønsker vi å gå inn i julemåneden med et sterkt fokus på oppmerksomt nærvær, lek og relasjoner. Vi er opptatt av at julen ikke skal handle om prestasjon men hvordan vi har det.

Vi flytter julegleden ut i naturen—vi pynter et tre for fuglene og smånissene som bor i skogen, tenner bål, lytter til stillheten og kjenner på den magiske mørketiden

**JANUAR/FEBRUAR:
STJERNER OG PLANETER**

I januar og februar skal vi rette blikket oppover og reise ut i det ukjente. Opp i universet—mystisk og vakkert—som vekker en undring hos oss. Planetenes navn, magien i stjernehimmelen, tanker om å dra opp til månen, bygge en romrakett som tar oss—hvor?

Hva trenger vi til romreisen, hva heter stjernebildene og planetene som er i vårt solsystem. Kanskje visker vi ut linjene mellom virkelighet og fantasi. Vi inviterer med på lekne «romturen» der alt er mulig og der barnas skaperglede og nysgjerrighet sitter i førersete.

Vintermørket tidlig på morgenen og tidlig på ettermiddagen gjør at vi kan drive med ekte astronomi rett utenfor døren i barnehagen. Vi flytter romstasjonen ut i skogen. Rundt bålet skal i slukke lyktene, ligge på bakken og kikke opp på den ekte stjernehimmelen. Trærne blir til ukjente galakse og snøen blir glitrende månestøv. Naturen gir barna en fysisk opplevelse av å være liten, men en viktig del av et enormt univers

Planetsangen

Mel: Napoleon med sin hær

Merkur er den første og Venus nr. 2

Så kommer Jorden og Mars er der jo,

Så Jupiter og Saturn ,

Uranus og Neptun

og det er de 8 i solsystemet vårt

Å reise ut i rommet krever mot. Vi bruker romturene til å leke oss med følelsen av å være modig, grue seg, være spent eller kanskje føle seg liten.

**MARS/APRIL/MAI:
DEN LEVENDE SKOGEN**

Vi klargjør kjøkkenhagen og fyller den med kjærlighet—vi sår, vanner og opplever tålmodigheten ved å se ting gro samtidig som vi går på jakt etter naturens egne tidlige matskatter. Visste du at den første brenneslen og de små skuddene av løvetann snaker kjempegodt?

Barna får en dyp forståelse av naturens kretsløp og bærekraft.

Den levende skogen våkner fra dvalen. Insektene kryper frem, knoppene brister og trærne får farger, og barn og ansatte kjenner også at energien våkner i takt med at solen begynner å varme. Tykke vinterdresser byttes ut med lettere klær, og plutselig er det mye lettere å løpe, hoppe og sanse verden rundt oss. Vi utforsker alt som kravler, gror og synger i skogen vår.

17. mai markeringen er høytidelig for Trollbarna, og spennende for resten av barnegruppa. Tenk at nå er dagen her.... Korps, foresatte og familie kommer på besøk med god mat, Sang på sykehjemmet og 17. mai leker er i fokus.

Når snøen smelter, dukker det opp nye utfordringer i terrenget. Glatte røtter, gjørmete skråninger og klatretrær som ikke lenger er polstret av snø, innbyr til spennende risikolek. Naturen er den mest rettferdige og dynamiske lekeplassen som finnes. Når barna får balansere på mosegrodde stammer, klatre litt høyere i trærne eller skli i gjørma, lærer de å vurdere risiko, stole på egen kropp og mestre frykt. Personalet er til stede, som trygge stillas—vi stopper ikke leken, men støtter barna i å klare selv.

Vann er sommerens store fokus, og vi bruker vannet der det finnes naturlig, i tillegg til å bringe det inn i leken vår. Vi skal plaske i sølepytter etter sommerregnet, demme opp små bekker, vasse i strandkanten og kjenne på forskjellen mellom kaldt kildevann og solvarmt vann i en balje. Vann gir en fantastisk sanselig opplevelse: det sildrer, plasker, kjøler ned og endrer form. Å leke med vann har en iboende magi som samler barn på tvers av alder og språk.

Å gå på glatte steiner i en bekk, balansere på flytende stokker eller vasse på steder der bunnen er ujevn krever konsentrasjon og kroppsbeherskelse. I tråd med vår filosofi lar vi barna utforske sine egne grenser i møte med vannet. Ansatte er tett på som trygge støttespillere som vurderer sikkerheten, men gir barna rom til å kjenne på kriblingen i magen når de mestrer det våte og uforutsigbare terrenget

I skogen blir det grønt og vakkert og vi finner blomster i mange farger og vi kan smake på markjordbær og blåbær hvis vi leter godt. Vi leker oss med vann og på tur i skogen, og de litt større barna drar på strandturer. Vi nyter sommerdagene og finner nye lekekamerater gjennom sommeren, når den vi pleier å leke med kanskje er på ferie.

AUGUST/SEPTEMBER:

MATSKATTER

Med tema naturens matskatter skal vi forvandle skogen til vår egen restaurant og råvarebord. Barna skal få oppleve at mat ikke bare er noe som kommer i plastemballasje fra butikken, men noe levende som vokser rett utenfor barnehagedøren. Vi skal gå på jakt etter sesongens skatter—enten det er saftige blåbær, syrlig gjøkesyre, spede brennesler eller epler på trærne. Kjøkkenhagens grøde begynner å bli klar til høsting, og det er spennende å se hva som har vokst opp i løpet av sommeren. Gjennom å sanke, rense og tilberede maten sammen, gir vi barna en større forståelse for bærekraft og miljø. De vil lære å ta vare på naturen fordi de ser at naturen tar vare på oss ved å gi oss mat

Så plutselig skjer det at alle er tilbake og nye ansikter dukker opp. Det er spennende med nytt barnehageår, nye vennskap og lekekamerater og for de eldste på småbarnsavdeling—flytte til stor avdeling og kjenne på følelsen av å bli stor.

Når bålforbudet oppheves 15.september får barna være med å forholde seg til åpen ild på en trygg måte. Å sitte nærme et brennende bål, røre i en varm gryte eller holde en skarp kniv gir kribling i magen og krever full konsentrasjon. Gjennom denne kontrollerte risikoen lærer barna å respektere farene, stole på egne fysiske ferdigheter og oppleve en enorm mestringsfølelse når de klarer det selv.

TRADISJONER OG MARKERINGER

OKTOBER	NOVEMBER	DESEMBER	JANUAR	FEBRUAR	MARS
6. Foreldre-møte 20. Dugnad FN. Dagen Foreldre-samtaler	19. Plan-leggingsdag	2. Barne-hagens bursdag Julevanding i kirken for Trollbarna Lucia Nissefest Bhg. stengt i	Ski og ake-dag	Samenes nasjonaldag Fest i barne-hagen for barn og ansatte	Earth Hour Barnehage-dagen Foreldremøte
APRIL	MAI	JUNI	JULI	AUGUST	SEPTEMBER
Foreldre-samtaler 15. og 16. Planleg-gingsdager	Dugnad 17. mai mar-kering 7. plan-leggingsdag Biedagen	Trollskogen-festivalen		Tilvenning	Oppstart Troll-gruppa, 5-åringene Brannvern-s-uken Strandrydde-uken